

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Муніципальна економіка»

на тему: **ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ»)**

Виконавець:

студентка ФЕУП

Станєва Юлія Валентинівна

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., доцент

Горбаченко Станіслав Анатолійович

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. в умовах нестабільності економіки та фінансово-економічної кризи підприємства з метою забезпечення стабільності розвитку та в пошуках нових ринків вимушені прискорено адаптуватись до зовнішніх та внутрішніх змін. Причому зміни зовнішнього середовища відбуваються на тлі процесів децентралізації та посилення ролі об'єднаних територіальних громад та інших муніципальних об'єднань. Основним шляхом розвитку в означеній ситуації вважається розробка та використання системи стратегічного управління, яка включає: бачення майбутнього, місію, стратегічні цілі, тактичні та оперативні заходи по їх досягненню. В свою чергу фундаментом системи стратегічного управління підприємством виступає стратегія його розвитку. Можливість вирішення проблеми розвитку підприємств полягає у відстеженні кон'юнктурних тенденцій, розробці та реалізації конкурентних переваг, що значною мірою можуть бути досягнуті саме на основі ефективної стратегії розвитку, яка дозволяє контролювати та регулювати діяльність підприємства, а також запобігати втратам і зменшувати ризики.

В наш час здійснення процесу розробки і адаптації стратегії розвитку підприємств набуває великого значення не тільки на локальному рівні, а й на муніципальному рівні. Особливо коли мова йде про підприємства діяльність яких є вирішальною для розвитку ОТГ. У зв'язку з цим виникає необхідність у виявленні чинників, що впливають на розвиток підприємств, їх оцінці та плануванні подальших дій з метою забезпечення ефективності та результативності діяльності та отримання комерційного, соціального, екологічного та інших ефектів. Отже формування стратегії розвитку підприємств вимагає ретельного вивчення технологічних можливостей, визначення цілей і ключових проблем економічного суб'єкта, вибору й обґрунтування оптимального рішення, складання програми дій і перевірки її реалізації.

Теоретичним і практичним аспектам стратегічного управління присвячені дослідження багатьох вітчизняних та іноземних вчених: І. Ансоффа, Г. Мінцберга, М. Портера, А. А. Томпсона, Р. А. Фатхутдинова, Н. П. Теслюк, С. К. Платонова, А. Ю. Білоусової, М. Г. Саєнко, М. І. Головінова, В. І. Отенко, М. М. Меркулова, Н. П. Прищепи, О. Д. Гудзинського та інших. Вони зробили значний внесок у процес розробки стратегії розвитку, а також підходів та методів її формування.

Метою роботи є обґрунтування шляхів стратегічного розвитку підприємства з метою підвищення ефективності його функціонування та здійснення позитивного впливу на об'єднану територіальну громаду в межах якої підприємство функціонує.

Для досягнення мети дослідження було визначено та поступово вирішено наступні **завдання**:

1. Розглянути теоретичні питання щодо стратегії розвитку підприємств;
2. Провести аналіз фінансово-господарської діяльності ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ»;
3. Дослідити кон'юнктуру ринку вина;
4. Дослідити внутрішнє середовище ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ» та ідентифікувати напрями розвитку;
5. Запропонувати стратегічні заходи розвитку ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ»;

6. Визначити грошові потоки за проектами створення дегустаційної зали та освоєння випуску продукції під власним брндом;
7. Розрахувати показники ефективності реалізації стратегії для ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ» та Маразліївської ОТГ
8. Провести аналіз можливих ризиків для ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ» та Маразліївської ОТГ та запропонувати заходи щодо їх мінімізації.

Об'єктом дослідження є процеси стратегічного розвитку підприємств в сучасних умовах господарювання.

Предметом дослідження є методи обґрунтування стратегії розвитку підприємства в умовах взаємодії з ОТГ, на прикладі ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ» та Маразліївської ОТГ.

Методи дослідження: використано загальнонаукові й спеціальні методи дослідження процесів і явищ у їх взаємозв'язку та розвитку, а саме: структурно-логічний та семантичний – при вивченні теоретико-методичних засад проблем стратегії розвитку підприємства; метод порівняльного аналізу – при аналізі підходів вчених щодо поняття стратегії розвитку та її класифікації. Також використовувався горизонтальний і порівняльний аналіз на базі фінансової звітності ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ» та статистичних даних розвитку Маразліївської ОТГ. Розрахунки проекту створення дегустаційної зали провадилися з використанням програмних продуктів «Project Expert» і «Exel».

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні документи, монографії вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали науково-практичних конференцій та періодичних видань, а також використані дані електронних ресурсів мережі Інтернет, статистичні дані, а також дані бухгалтерського, управлінського й аналітичного обліку ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ»..

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (61 найменування). Загальний обсяг роботи становить 93 сторінки. Основний зміст викладено на 85 сторінках. Робота містить 18 таблиць, 12 рисунків.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано статтю за темою «Інновації як важіль розвитку виноробної галузі» (прийнято до друку).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі роботи «**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА**» розглянуто сутність стратегічної діяльності підприємства та її функції, визначено типи стратегій підприємства, охарактеризовано стратегію розвитку підприємства та етапи її розробки.

У другому розділі «**АНАЛІЗ ПОТОЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ»**» проведено аналіз фінансово – господарської діяльності підприємства, здійснено кон'юнктуру оцінку зовнішнього середовища виноробної галузі, а також стратегічний аналіз внутрішнього середовища підприємства.

У третьому розділі «**ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ»**» обґрунтовано стратегію розвитку ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ», здійснено розрахунок планових показників ефективності

реалізації стратегії для підприємства та Маразліївської ОТГ, проведено оцінку ризиків реалізації стратегії.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного в роботі дослідження можемо зробити наступні висновки:

1. Ефективні стратегії ґрунтуються на активному обліку сьогочасних умов, в рамках яких працює підприємство, а також усвідомленні завдань, які стоять перед ним, що сприяє виникненню найрізноманітніших проєктів розвитку, які, у свою чергу, зумовлюють вибір такого варіанту стратегії розвитку, який забезпечить стабільність підприємства та високі економічні результати. Будь-яка стратегія, обрана конкретним підприємством, завжди буде мати індивідуальний характер, оскільки вона формується і впроваджується під впливом багатьох чинників внутрішнього та зовнішнього середовища, проте підприємства часто визначають загальні стратегії (в тому числі, й на основі іноземного досвіду), надають їм певні назви, структурують та характеризують їх на основі спільних рис.

2. ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ» засновано в 2010 році. Від самого початку функціонування основним напрямом діяльності підприємства є виноградарство та виробництво вина та виноматеріалів. У власності підприємства майже 200 га виноградників. Крім того є доступ до сировини інших фермерських господарств Маразліївської ОТГ.

3. За період, який аналізується, обсяг продажу підприємства виріс на 28,2%. В той же час собівартість реалізованої продукції збільшилась на 31,1%. В результаті валовий дохід від реалізації збільшився з 2068 до 2411 тис. грн., або на 16,7%. Також помітним було зростання у порівнянні з попереднім роком умовно постійних витрат. Вони збільшилися на 12,4%. Самим помітним було зростання інших витрат (на 64,8%) серед яких найбільший обсяг займали втрати продукції. В результаті чистий прибуток склав 212 тис. грн. або 114,6% від рівня 2018 року. В той же час він знизився у порівнянні з попереднім роком на 22,8%.

4. Сучасний ринок вина в Україні розвивається швидкими темпами. За декілька останніх років на ринку з'явилися середні та великі виробники, що намагаються тримати планку якості як усередині країни, так і за кордоном. що обсяги виробництва впродовж останніх чотирьох років мають стабільну динаміку. Найбільший показник виробництва спостерігається у 2019-му році. Зменшення обсягів виробництва пов'язано з меншою урожайністю у 2020-му році.

6. Враховуючи наявний конкурентний стан основними прямими конкурентами ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ» є 5 найвідоміших вітчизняних брендів: ТМ «Коблево», ТМ «Шабо», ТМ «Коктебель», ТМ «Inkerman» та ТМ «Oreanda». Для зміцнення конкурентних позицій потрібне зосередження на основному продукті з поступовим переходом від продажу вина оптовим покупцям до самостійного розливу вина з реалізацією під власним брендом. Тобто мова йде про застосування стратегії розвитку продукту. Також паралельно можна обладнати туристичний об'єкт, який має сприяти розвитку Маразліївської ОТГ.

7. Стратегія розвитку ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ» передбачає створення

туристичного об'єкту на базі виноробні з будівництвом магазину та дегустаційної зали. Основними маркетинговими перевагами проекту є: наявність достатньої кількості сировини; історичні місцеві традиції у виробництві вина; сприятлива кон'юнктурна ситуація у сегменті продажу натуральних вин; територіальна близькість до м. Одеси; постійні туристичні потоки. Вказаний проект має здійснити позитивний вплив й на розвиток всієї Маразліївської ОТГ на території якої знаходиться і де ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ» є найбільшим роботодавцем.

8. Проект потребує початкових інвестицій у розмірі 2320 тис. грн., майже половина з яких доводиться на будівельні витрати. Джерела фінансування: власні внески учасників проекту. За календарним планом передбачається підготовчий період терміном у 5 місяців. Постійні витрати за проектом складають 127 тис. грн. У структурі постійних витрат за проектом найбільша частка доводиться на заробітну плату із нарахуваннями, амортизацію та витрати пов'язані із утриманням обладнання і транспорту та лабораторними дослідженнями.

9. Період окупності та дисконтований термін окупності проекту складають 22 та 24 місяці, відповідно, тобто менше ніж 2 роки. Характеризуючи показник чистого приведенного доходу, який складає 1956 тис. грн, та свідчить про те, що отримані надходження перевищують усі вкладені кошти в проект. Внутрішня норма рентабельності складає 115,4 %. Вона значно перевищує ставку дисконтування отже проект відносно стійкий до будь-яких змін. Індекс прибутковості складає 2,3, тобто на кожну одиницю вкладених коштів підприємство отримує 2,3 одиниці дисконтованих надходжень. Показник перевищує значення 1, що також дозволяє рекомендувати вказаний проект до реалізації.

10. В контексті розвитку Маразліївської ОТГ реалізація має призвести до створення нових робочих місць у кількості 22 штатних одиниць. Адже співвідношення зайнятого населення до працездатного у громаді становить 59,2%, що свідчить про високий показник незайнятого офіційно населення. Проект має додатково генерувати 58,1 тис. грн ЄСВ, а також 112 тис. грн місцевих податків щомісячно.

11. Аналіз чутливості демонструє, що показник чистої сьогоденної вартості залишається позитивним, тому проект освоєння нового напрямку діяльності ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ» вважається стійким до зовнішніх коливань. Адже коливання в гіршу сторону на 10% не спричиняють незначні коливання прибутку в меншу сторону. Найбільший вплив має фактор ціни збуту та обсяг інвестицій, оскільки зменшення цих показників на 10% в меншу сторону призводить до зменшення прибутку на 22 %.

АНОТАЦІЯ

Станєва Ю. В. «Економічне обґрунтування стратегії розвитку підприємства (на прикладі ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою «Муніципальна економіка». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2021.

У роботі розглянуто теоретичні аспекти стратегічної діяльності; типи стратегій; особливості формування та реалізації стратегії розвитку.

Проведено аналіз фінансово – господарської діяльності підприємства; аналіз кон'юнктури ринку вина; проведена оцінка внутрішнього середовища підприємства.

Обґрунтовано стратегію розвитку ВАТ «ОКТЯБРСЬКИЙ»; зроблено розрахунки планових показників ефективності реалізації стратегії для підприємства та Маразліївської ОТГ; зроблено пропозиції щодо управління ризиками реалізації стратегії для підприємства та Маразліївської ОТГ проекту.

Ключові слова: стратегічна діяльність, стратегія розвитку, виноробство, кон'юнктура, бренд, ефективність, ризики.

ANNOTATION

Staneva Yu. V. «Economic substantiation of the enterprise development strategy (on the example of OJSC «OKTYABRSKY»)»

Qualification work for a master's degree in specialty 076 «Entrepreneurship, trade and exchange activities» under the educational program «Municipal economy». - Odessa National Economic University. - Odessa, 2021.

The theoretical aspects of strategic activity are considered in the work; types of strategies; features of formation and implementation of development strategy.

The analysis of financial and economic activity of the enterprise is carried out; analysis of the wine market situation; an assessment of the internal environment of the enterprise.

The development strategy of OJSC "OKTYABRSKY" is substantiated; calculations of planned indicators of efficiency of realization of strategy for the enterprise and Marazliyivska OTG are made; proposals were made on risk management of the strategy implementation for the enterprise and Marazliyivska OTG project.

Keywords: strategic activity, development strategy, winemaking, conjuncture, brand, efficiency, risks.